

7 EYLÜL 1999 SALI

Hürriyet İstanbul

Tarihi çeşmeleriyle ünlü Kuruçeşme'deki son çeşme de kurudu

Kuru çeşmeli Kuruçeşme

Kuruçeşme çeşmeleri ile ünlü bir semt. Semti simgeleyen çeşmelerin sonuncusu da dört ay önce kurudu. Semt sakinleri çeşmenin sularını Yuvam Sitesi'nin depolayıp kullandığını söylüyor. Yuvam Site sakinleri ise suyun kanalizasyon ile karıştığını, yağmur yağdığında da kalorifer dairesini bastığını, bu yüzden toplayıp kanalizasyona akıttıklarını söylüyor.

Bazı semtler vardır, hergün önünden geçilse bile nedense adları hiç bilinmez. Ta ki oralarda popüler bir bar, disco açılana dek. Pasha, Ece Bar, She açılmasaydı Kuruçeşme adı da birçokları için bir şey ifade etmeyecekti.

"Bithias", "Kalamos", "Amopolos" ve en sonunda "Kuruçeşme" adını alan semt, Ortaköy ile Arnavutköy arasında sarp kayalık tepelere kurulmuş bir yerleşme. Aşıboyası kurşuni, sarı renkli yapıları ile kıyıda ardarda dizilmiş iskeleleriyle semt, Galatasaray Adası'nı da bünyesinde barındırmasına rağmen yıllarca ara bir semt olmaktan kurtulamadı.

Eski çağlardan kalma tepelerinde tapınakların, sunakların olduğu semtin manastırlarında Bizans döneminde rahipler yaşamış. Her ne kadar Sinogoglar ve Yahudi mezarlıklarından hiçbir iz kalmasa da semtin bu mistik havası sokak adlarında yaşıyor: Öksüz Çocuk Sokak, Kurbaç Sokak gibi sokaklarının yanında, Günlük Çıkmazı, Mevkip Çıkmazı gibi birçok çıkmaz sokağı var.

Kuruçeşme, tepelerindeki Ayazmaları ile de meşhur bir semttir. En tepedeki Ayios Dimitrios Ayazması'nın kaynağına uzun bir yeraltı yolundan gidilir. Tatlı suyunun şifalı olduğuna inanılır. Ayia Lipsi ve Ayios Nikolaos ayazmaları da iyi bilinen ayazmalar arasındadır.

Çeşmeleri kupkuru

Semt sakinleri koruları ve bol akarsuları yüzünden eski isminin "Kuruçeşme" olduğunu iddia eder. Evet gerçekten de Kuruçeşme'de birçok çeşme var. Bir zamanlar gürül gürül suların aktığı çeşmeler şimdi semtin adı gibi kuru.

Ayazmaların sularının semte dağıldığı çeşmelerden Kuruçeşme Merkez Sokak'taki şekli bozulmuş mermer bezemeli Hamidiye Çeşmesi'nin su bağlantısı çoktan kesilmiş.

Semte ismini veren caminin alt katında ve Kuruçeşme-Arnavutköy yolu üzerindeki klasik Türk mimari üslubunda

Tezkireci Camii Sokak'taki çeşme tuğla ile örülüp kapatılmış.

mermer yalıklı tarihi çeşme de çoktan kurumuş.

Üzerinde 1095-1683 tarihi yazılı çeşmenin suyu bitince Köprülüzade Fazıl Ahmed Paşa'nın kız kardeşi onartıp yaptırmış. Çeşme 1983'te restore edilmiş. Su deposuna çevre kanalizasyon suları karıştığı için kaynak suyu ile ilişkisi kesilip şehir şebekesine bağlanmış.

Tezkireci Camii Sokak'taki çıkılmaz sokağın başında Evliya Çelebi'nin Seyahatnamesi'nde adı geçen II. Mehmed'in tezkirecibaşısı Osman

Efendi'nin yaptırdığı, bugün de ibadete açık olan tarihi Tezkireci Osman Efendi Camii'nin tam karşısında; sırtını çınar ve servi ağaçları arasındaki mezarlığa dayamış bu emektar çeşmenin musluğunun yerinde yellere esiyor. Bu çeşmeden bir zamanlar camiden çıkanlar, yokuşu çıkmadan önce soluklanmak isteyenler su içiyordu, cenazesine ağlayanlar yüzlerini yıkıyordu. Mermer yalağı tuğla ile alelacele kapatılan çeşmenin tepesinde yazılı Osmanlıca sözler olmasa,

Son akan çeşmenin suyunu topladığı iddia edilen Yuvam Sitesi.

Semte adını veren çeşmelerden ikisi, çoktan kuruyup işlevini yitirmiş.

buranın çeşme olduğu neredeyse anlaşılmayacak.

Caminin Alay Emini Sokağı'ndaki hamamın arka duvarı ile bitişik, yazıtı ve su haznesi ile acı sulu bir Osmanlı çeşmesi dört ay öncesine dek kullanılıyordu. Musluğundan artık damla damla su akıyor.

Yuvam sitesi depoluyor

Kuruçeşme sakinleri çeşmenin suyunun kendi kendine çekilmediğini söylüyor. Acısu Çeşmesi suyunun Kuruçeşme Mezarlığı yolunun sonunda bulunan Yuvam Sitesi tarafından depolandığını iddia ediyorlar. Siteyi arayıp bulduk. Site'de görevli bekçi önce konudan haberi olmadığını söyleyip bizi içeri almak istemedi.

Site sakinlerinden Uğur Akçor imdadımıza yetişti. Bizi siteye kabul etti. Sitenin bahçesindeki derin kuyuyu gösterdi. Kuyunun sularının birkaç ay önce yağmur sonrası

artması yüzünden sitenin kalorifer dairesini su bastığını bu yüzden, suyu toplamak için yapay bir kuyu yaptıklarını söyledi. Sözü Akçor'a bırakıyoruz: "Yeraltındaki sular yer değiştirdi. Bakın hâlâ sızıntılar var. Suları yapay kuyuda topluyoruz. Su seviyesi azaldığı zaman hidrofor ile çekiyoruz. Suyu kanalizasyon karışıyor. Suyu depolayıp kullandığımız falan yok, toplayıp kanalizasyona akıtıyoruz."

Yeraltındaki sular yer değiştirdi ya da Yuvam Sitesi çeşmenin sularını depoda biriktirip bahçesinde kullanıyor. Önemli mi? Bilinen o ki bir zamanlar zat-ı şahanenin özel izni ile oturulabilen Kuruçeşme'nin şırl şırl akan çeşmeleri kurudu ve bir daha da akmayacak gibi görünüyor.

Yazı ve fotoğraflar
Ayten GÖRGÜN

SOKAK PANORAMA

Kişisel Arşivlerde İstanbul Belleği
Taha Toros Arşivi

